

NESMRTELNÁ DUŠE

Věda a kontinuita vědomí mimo mozek

Ervin Laszlo

za přispění

Anthonyho Peaka

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována, uložena v rešeršním systému nebo dále předávána, a to v jakékoliv formě, jakýmkoliv způsobem, elektronicky, mechanicky, kopírováním, nahráváním apod., bez předchozího písemného souhlasu vydavatele. Osoba, která by učinila jakékoliv neoprávněné kroky v souvislosti s touto publikací, může být vystavena trestnímu stíhání a vymáhání náhrady za způsobenou újmu.

Pro korespondenci s autorem této knihy napište e-mail nebo dopis autorovi na adresu Inner Traditions • Bear & Company, One Park Street, Rochester, VT 05767, a my jej přepošleme, nebo kontaktujte autora přímo (ervin@ervinlaszlo.it).

Původně vyšlo jako „The Immortal Mind: Science and the Continuity of Consciousness beyond the Brain“ v nakladatelství Inner Traditions, Rochester, USA, www.InnerTraditions.com

© Ervin Laszlo, 2014

Překlad © Daniel Řezníček, 2016

Fotografie na obálce © shutterstock.com

© Nakladatelství ANAG, 2016

ISBN 978-80-7554-036-2

OBSAH

Úvod – Velká otázka 7

Část 1

PŘÍKLADY A DŮKAZY

Vědomí za hranicemi mozku

1	Prožitky blízké smrti	12
2	Zjevení a posmrtná komunikace	29
3	Komunikace prostřednictvím médií	45
4	Instrumentální transkomunikace	73
5	Vzpomínky na minulý život	93
6	Reinkarnace	102

Část 2

VĚDECKÉ POZADÍ

Vesmír a vědomí

7	Znovuobjevení hluboké dimenze	118
8	Vesmírné vědomí	130

Část 3

VYSVĚTLENÍ

9	Znovuprožívání vědomí – Návrat z akáši	138
10	Smrt jako hranice – Návrat do akáši	142

DOSLOV	Vědomá nesmrtelnost – Úsvit nové éry	153
DODATEK	Podpůrná svědectví z neobvyklých zdrojů	159
	Poznámky	164
	Rejstřík	174

1

PROŽITKY BLÍZKÉ SMRTI

Je možné, aby lidské vědomí existovalo v případě neexistence živého mozku? Na tuto otázku můžeme odpovědět pomocí věrohodných důkazů, jež nám poskytují případy lidí, kteří sami vědomě vnímali, zatímco jejich mozek byl klinicky mrtvý. Tito lidé se ocitli na prahu smrti, nakonec se ale vrátili zpět mezi živé. Jejich vědomé zážitky jsou známy jako PBS – prožitky blízké smrti.

Prožitky blízké smrti dokládají, že je možné vnímat i tehdy, kdy je mozek ve stavu dočasné dysfunkce. Dočasné mozkové dysfunkce mohou nastat v případech vážné nemoci nebo poškození mozku, přičemž známky mozkové aktivity na nějaký čas vymizí, ale následně se znovu objeví. Pokud doba, po kterou je mozek nefunkční, nepřekročí určitou kritickou hranici, která se počítá v řádu sekund, může se mozková aktivita navrátit k normálu. Vědomí, které bylo předtím spojeno s tímto mozkiem, se v takovém případě může obnovit.

Vědomé zážitky z období, kdy je mozek klinicky mrtvý, jsou anomálií. Materialistické paradigma, které v současnosti vládne vědě a které vědomou zkušenost považuje za výsledek mozkových funkcí, nedokáže tyto případy zdůvodnit a vysvětlit. Toto paradig-

ma tvrdí, že jakmile mozkové funkce ustanou, vymizí i vědomí, které je jejich produktem.

Avšak důkazy, které se zakládají na zdokumentovaných případech PBS dokládají, že vědomí nemusí nutně zaniknout ani po klinické smrti mozku. Lidé si vědomé zážitky z tohoto kritického období sice nevybavují vždy, přesto je však schopnost vybavit si je poměrně četná. Podle některých studií jde o dvacet pět procent ze zdokumentovaných případů. Kromě toho tyto vzpomínky navíc často odpovídají skutečnosti – zahrnují věci a události, které by v daný čas a na daném místě prožil i člověk s normálně fungujícím mozkiem.

Fascinace fenoménem PBS v posledních čtyřiceti letech roste a sílí. Mnoho lidí, kteří přežili srdeční zástavu, dopravní nehodu či vážnou nemoc, uvedlo, že toto vědomé vnímání zažilo. Pro takovou zkušenost neexistovalo žádné obecně přijímané pojmenování a nevěnovala se jí ani soudobá literatura, dokud Raymond Moody nevydal v roce 1975 knihu *Život po životě* a nenavrl obecný název „prožitek blízké smrti“. Moody shromáždil objemný soubor svědectví lidí, kteří se dokázali zotavit ze stavu blízké smrti. Co ho šokovalo nejvíc, byla soudržnost těchto svědectví. Vypozoroval, že se tyto zážitky vyznačují několika charakteristickými rysy, které nazval „znaky“. Základními znaky jsou: pocit smrti, mír a absence jakékoliv bolesti, mimotělní zkušenost²⁾, cesta tunelem, setkání s rodinnými příslušníky a jinými blízkými lidmi, rychlý vzestup směrem k nebi, neochota či nechut vrátit se, životní retrospektiva a setkání se světelnou bytostí.

Záznamy o podobných zkušenostech najdeme napříč historií. Jedna z nejstarších zmínek o prožitku blízké smrti pochází z Desáté knihy Platónovy Ústavy napsané někdy kolem roku 420 př. n. l. Platón v této knize popisuje zážitky Éra, vojáka z Pamfýlie, který zahyne v bitvě. Jeho tělo je následně vráceno do jeho vesnice, aby

²⁾ Při mimotělní zkušenosti se člověku naskýtá pohled z místa vně a nad tělem, který není nikterak klamný a odpovídá skutečnosti.

PŘÍKLADY ZDOKUMENTOVANÝCH PŘÍPADŮ PBS

Existuje mnoho různých případů, které svědčí o tom, že vědomí může přetrvávat i v době, kdy je mozek jedince klinicky mrtvý. Jeden takový pozoruhodný případ se odehrál v srpnu 2013. Britská média tehdy z letargie pozdního léta probudila „žhavá aktualita“ nečekaných výsledků pokusů, které prováděl tým výzkumníků pod vedením Dr. Jimo Borjigin z University of Michigan na mozcích krys. Výsledky byly publikovány v odborném časopise *Journal of the Proceedings of the National Academy of Sciences*.

„Tato na zvířatech provedená studie je vůbec první studií zabývající se otázkou, co se děje s umírajícím mozkem z pohledu neurofyzologie,“ uvedla hlavní autorka studie, Dr. Borjigin. „Uvažovali jsme tak, že pokud jsou prožitky blízké smrti výsledkem mozkové aktivity, měly by být nervové struktury spojené s vědomím identifikovatelné, jak u lidí, tak u zvířat, i po přerušení průtoku krve mozkem.“⁶

Borjiginin tým uspal všechny krysy a uměle jim zastavil srdce. Mozky krys tak byly odříznuty od přísunu krve, tedy i kyslíku. Aby mozek fungoval, potřebuje energii a tuto energii mu dodává právě kyslík vázaný v krvi. Výsledky experimentu poukázaly nejen na to, že navzdory očekávání docházelo k mozkové aktivitě, ale dokonce i na to, že tato mozková aktivita byla rozsáhlejší než u normálního bdělého mozku. Toto zjištění naznačuje, že před smrtí dochází k prudkému nárůstu mozkové aktivity. Zdá se, že mozek zpracovává informace, a je možné, že předkládá určitou zkušenost či zážitek vědomí.

Příkladem PBS prožitého člověkem je událost, ke které došlo v listopadu 1669 v Newcastlu v severovýchodní Anglii (nebo, podle některých zdrojů, v jižním Walesu). Příběh je součástí náboženského pamfletu, jehož autorem je Dr. Henry Atherton a který byl vydán v Londýně roku 1680. Athertonova čtrnáctiletá sestra Anna byla nějakou dobu nemocná až jednoho dne zemřela. Žena, která ji ošetřovala, tedy přikročila k jedinému v té době známému způsobu

ověření smrti: přiložila dívce k ústům a k nosu zrcadlo. Nepozorovala žádné známky dechu. Poté dívce přiložili k chodidlům rozžhavené uhlí, což zůstalo také bez odezvy. Anna se evidentně nacházela ve stavu, který bychom dnes nazvali „klinickou smrtí.“ Později se však opět probrala k životu. Když se zotavila natolik, že už byla schopná mluvit, popsala, jak navštívila nebe a jak jí byl průvodcem anděl. Ukázal jí:

„věci nádherné a nevyslovitelné, kupříkladu svaté či anděly, a všichni byli přenádherně oděni.“ Slyšela „hudbu, která nesnese srovnání, svaté hymny a aleluja“. Přímo do nebe však vpuštěna nebyla; anděl jí řekl, že „se musí ještě na nějaký čas vrátit zpět, říci sbohem přátelům, a zanedlouho bude přijata“.

A skutečně, andělova předpověď se naplnila a Anna zemřela o čtyři roky později a podle pamfletu opouštěla tento svět „s nezlomnou jistotou štěstí na věčnosti“.⁷

Když Anna umírala, tvrdila, že vidí lidi, které znala a kteří už byli tou dobou všichni mrtví. Pouze jeden z nich byl podle Anthertonova tehdejšího přesvědčení stále naživu, avšak jak později zjistil, i ten zemřel několik týdnů před Annou.⁸

Nejstarší známé systematické zkoumání případů lidí, kteří se ocitli na prahu smrti, ale nakonec přežili, provedl v 70. letech 19. století švýcarský geolog Albert Heim. Jako vášnivý horolezec slyšel od svých kolegů příběhy o zvláštních stavech vědomí vyvolaných následkem pádu při lezení. Jeho zájem ještě víc podnítilo jeho vlastní setkání se smrtí, ke kterému došlo roku 1871 při pádu z přibližně dvacetimetrového alpského útesu. Tvrdil, že jakmile si uvědomil, co se děje, čas začal zpomalovat a on upadl do změněného stavu vědomí. Tento stav popsal následovně:

Mentální aktivita prudce vzrostla, dosáhnoucí snad stonásobku běžné rychlosti... Před očima proběhl mi celý život zhuštěný do několika výjevů, jako by se odehrával na nějakém jevišti, mně vzdáleném. Vše bylo jaksí přetvořeno se zcela jinými tvary

oznámil jí tedy, že její bratr onemocněl a leží v nemocnici v Chicagu. Agnes mu odpověděla, že ví, že je bratr mrtvý, že se utopil v moři. Pak manželovi vylíčila výše uvedený detailní popis situace a také vzhled lodi, ze které Edmund spadl do moře.

Peter Paquet se poté vydal do Chicaga, aby se o události dověděl víc. Když dorazil do přístavu, netrvalo mu dlouho, než loď Wolf našel. S překvapením zjistil, že mu žena část lodi, kde došlo k nehodě, popsala nebyvale přesně. Přišlo mu to ohromující, jelikož on ani Agnes remorkér nikdy před tím neviděli. Posádka mu potvrdila, že Agnesin popis přesně odpovídá tomu, co měl její bratr na sobě, když byl stržen přes palubu:

Řekli, že pan Dunn si pár dní před nehodou zakoupil kalhoty, a poněvadž byly krapánek delší a krčily se u kolen, nosil je mírně vyhrnuté, takže byla vidět bílá podšívka, kterou popsala moje žena.¹¹

Další z členů posádky později potvrdil i to, že Edmunda zachytilo tažné lano způsobem, který popsala jeho sestra, a že byl následně vymrštěn přes palubu.

Popis Agnes Paquet dosahoval téměř holografických kvalit. Vnímala sebemenší detaily bratrova oděvu a, co je ještě důležitější, zaregistrovala i tažné lano, které zapříčinilo jeho smrt. O oděvech duchů se už dlouho dobu vedou diskuse. Pokud to, co se vrací, je čistě jen duše, jak se může „navrátit z říše mrtvých“ i bezduché oblečení, které nikdy nebylo živé? Tento případ je ještě složitější tím, že v něm figuruje dokonce i tažné lano. Vše nasvědčuje tomu, že to, co Agnes viděla onoho rána ve své spížirně, nebyl přízračný posel, jehož záměrem je sdělit sestře okolnosti své smrti, ale spíše nějaký druh zaznamenaného obrazu, který se promítl do zorného pole mladé ženy.

Třetí případ zjevení pochází z dotazníku Eleanory Sidgwick z roku 1885. Jde o příběh ženy, která již byla na smrtelné posteli.

Protože to byla velice spořádaná a metodická žena, soustředila se i nadále na své obchodní zájmy. Jednoho dne toho však zčista jasna nechala a prohlásila, že slyší zpívat anděly. Byla však v rozpacích. Řekla: „Ale to je zvláštní, je mezi nimi jeden hlas, který jisto jistě znám, jen si nemohu vzpomenout, komu patří.“ V tu ránu ukázala prstem směrem od postele a plná údivu pronesla: „Proč stojí v tom rohu? To je Julia X.“

Julia X byla kvalifikovaná zpěvačka, kterou žena šest nebo sedm let před tím zaměstnala práci s několika místními dětmi. Pracovní poměr však trval sotva týden, protože Julia se z oblasti odstěhovala kvůli sňatku. Pro všechny zúčastněné tak bylo velkým překvapením, proč by právě tato žena měla být předmětem halucinací umírající. Následujícího dne, 13. února 1874, stará žena zemřela. Den poté, 14. února, vyšla v londýnských novinách *Times* zpráva, že Julia X před nedávnem zkonala.¹²

Případy Agnes Paquet a Julie X dokazují, že žijící člověk může, za určitých okolností, přijímat informace o smrti jiného člověka. Nic z Edmundova jednání během jeho přízračného setkání s Agnes nenasvědčuje tomu, že by byl k tomuto setkání nějak motivován nebo že si ho vůbec uvědomoval. Existuje ovšem jeden případ, kde bylo sdělení zesnulého člověka natolik významné, že dokonce ovlivnilo soudní při.

Případ rodiny Chaffinových

Tento případ se odehrál roku 1925 v Severní Karolíně.¹³ Dne 16. listopadu 1905 sepsal James Chaffin ze Severní Karolíny svou poslední vůli, podle které měl veškerý jeho majetek a pozemek připadnout jeho třetímu synovi, Marshallovi. Při sepisování závěti byli dva svědci, o její obsah se podělil pouze s Marshalllem a se svou ženou Suzie. Podle všeho si však později své rozhodnutí rozmyslel a roku 1919 sepsal druhou závěť, kterou vložil do rodinné Bible. Na jejím základě měl být majetek rozdělen rovným dílem mezi všechny čtyři syny s tou podmínkou, že se budou řádně starat o svou matku. O druhé vůli se neobtěžoval nikomu říci a neměl na ni ani svědky, nicméně byl v ní

Pro moderně smýšlejícího člověka jsou zjevení a posmrtná komunikace neuvěřitelné příhody, ne-li rovnou bludy. Naznačují víru v komunikaci s nesmrtelnou duší nebo duchem. Hodnověrné objasnění toho, jak může vědomí přetrvat i mimo mozek, by umožnilo překlenout jak skeptické, tak náboženské předsudky. Obyčejní lidé by pak zažívali mnohem víc zjevení, vizí a případů posmrtné komunikace a mohli by se s nimi svěřovat beze strachu z výsměchu a bez nutnosti uchylovat se k náboženským doktrínám.

Ovšem i s věrohodným sekulárním vysvětlením se může stát, že se tyto jevy budou dít jen v některých případech a v jiných ne. Je možné, že podmínky vhodné pro komunikaci mezi zemřelou sdělující bytostí a žijícím příjemcem, jsou poměrně vzácné. Jak známo, k „duševním“ a „transpersonálním“ jevům dochází především ve změněných stavech vědomí a tyto stavy nejsou v současném světě běžnou záležitostí.

Nás ovšem nezajímá četnost výskytu setkání, ale to, že k nim vůbec dochází. Tvrzení, že taková setkání či komunikace mohou proběhnout, je podloženo konkrétními důkazy. Ty poukazují na to, že existují případy, kdy „něco“, co prokazuje vědomí sebe sama, je vybaveno vzpomínkami z fyzického života a občas se zjeví ve formě fyzického těla, komunikuje s živým jedincem. Ono „něco“ může být tím, co duchovní a náboženské tradice nazývají duše a čemu se v soudobých podmínkách říká duch. Můžeme to považovat za jistou formu vědomí. Docházíme k závěru, že existuje dostatek věrohodných důkazů o tom, že „něco“, co se zdá být vědomím zesnulého člověka, se občas nějakým způsobem projeví žijícímu jedinci.

3

KOMUNIKACE PROSTŘEDNICTVÍM MÉDIÍ

Ve druhé kapitole jsme se věnovali případům, ve kterých došlo k setkání se zesnulou osobou samovolně nebo následkem cílené změny stavu vědomí žijícího účastníka. Nyní se blíže podíváme na setkání, která byla zprostředkována médii. Médium se většinou nachází ve změněném stavu vědomí známém jako „trans“ a tlumočí vzkazy a indicie, které dostává. Celý mechanismus se výrazně neliší od samovolných nebo záměrně vyvolaných setkání s tím rozdílem, že je účastna třetí osoba. V tomto případě se ve změněném stavu vědomí nenalézá samotný účastník komunikace, ale právě médium. Účastník, nazývaný též „přisedící“, se nachází v normálním stavu vědomí a naslouchá komunikovaným zprávám nebo, v případě, že jsou předávány písemně, je čte.

Ve vztahu ke komunikaci skrz médium vyvstává stejná otázka jako u přímého kontaktu s již nežijící osobou – Do jaké míry můžeme věřit tomu, že komunikace se zesnulou osobou skutečně probíhá? Vzhledem k tomu, že komunikaci ve skutečnosti neprožívá samotný účastník, ale médium, jde vskutku o nesnadnou otázku. Říká nám třetí osoba skutečně přesně to, co prožívá? A má to, co

6

REINKARNACE

Jak jsme se již přesvědčili, můžeme tvrdit, že přinejmenším několik lidí, a možná dokonce všichni, dříve existovalo v jiném těle a žilo jiný život. Když se někomu vybaví určité anomální „vzpomínky“, má daný člověk zato, že pocházejí právě z jeho předchozího života. Ve skutečnosti je však nepravděpodobné, že by vzpomínky vynořující se z jedincova vědomí byly rozpomenutími na minulé životy. Spíše se zdá, že jde o „zážitky z reinkarnace,“ které jsou totiž také poměrně rozšířené. Zážitky poukazující na reinkarnaci nejsou nijak limitovány zeměpisně ani kulturně, dochází k nim v každém koutě naší planety, mezi lidmi všech kultur.

Reinkarnace pochopitelně zahrnuje víc než jen vzpomínky. Reinkarnace vlastně spočívá v tom, že vědomí nějaké cizí osoby vstoupí do těla prožívajícího subjektu. Ezoterická literatura označuje tento jev jako převtělování ducha či duše. Říká se, že k němu dochází už v děloze, snad již při početí nebo krátce po něm, v době, kdy začne rytmický tep, ze kterého se vyvine srdce embrya.

Lidský duch nebo duše však nemusí nutně přesídlit do jiného jedince. Například budhistické učení tvrdí, že duch či duše se ne vždy převtělí tady na Zemi a ne vždy do lidské podoby. Nemusí se třeba převtělit vůbec. Může přejít do určité duchovní sféry, odkud se buď již nevrátí, nebo se vrátí pouze za účelem splnění určitého úkolu, kterého měla dosáhnout ve své předchozí inkarnaci.

Co ovšem nyní zajímá nás, je samotná možnost reinkarnace. Může se vědomí, které bylo vědomím živé osoby, znovu objevit v rámci vědomí jiné osoby? Britský psychiatr Alexander Cannon ve své knize *The Power Within* píše, že důkazů je v tomto ohledu příliš mnoho, než abychom je ignorovali:

Po mnoho let pro mě byla teorie reinkarnace noční můrou a snažil jsem se ji vyvrátit seč jsem mohl, dokonce jsem se dohadoval s lidmi, kteří absolvovali stav transu, a snažil je přesvědčit, že mluví nesmysly. Přesto mi však s přibývajícím věkem jeden člověk za druhým vykládal jeden a tentýž příběh, navzdory rozdílným a rozmanitým životním přesvědčením. Do tohoto okamžiku již bylo prošetřeno víc než tisíc případů a mně nezbyvá než uznat, že reinkarnace existuje.¹

VARIACE A PROMĚNNÉ U ZÁŽITKŮ Z REINKARNACE

V četnosti výskytu a konkrétní podobě reinkarnace existuje značný rozptyl. Hlavní roli zde podle všeho hraje víra. V náboženstvích, která uznávají existenci reinkarnace, dochází k zážitkům z reinkarnace častěji.

Další proměnnou je věk osoby, která zážitek z reinkarnace prožívá. Nejvíce se tak děje u dětí mezi druhým a šestým rokem věku. Po osmém roce má četnost těchto zážitků tendenci klesat a během adolescence již zážitky, s několika výjimkami, zcela mizí.

Jako další proměnnou můžeme zmínit způsob smrti převtělující se osoby. Ti, kteří zemřeli násilnou smrtí, se podle všeho reinkarnují častěji než ti, kteří zemřeli přirozenou cestou.

Reinkarnace jsou jasné a výrazné obvykle u dětí, zatímco u dospělých bývají většinou mlhavé a mají formu spíše jakýchsi neurčitých pocitů a dojmů. Mezi dospělými je spíše než klasická reinkarnace rozšířen jev *déjà vu*, tedy pocit, že událost či místo, které

„Tato skvěle napsaná kniha poskytuje nepřehledné množství důkazů o kontinuitě vědomí i po fyzické smrti...
Vřele doporučuji.“

PIM VAN LOMMEL, M.D.,
kardiolog a autor knihy *Consciousness Beyond Life*

„Toto je bezpochyby ten nejlepší soubor důkazů z oblasti prožitků blízké smrti, zjevení, posmrtné a zprostředkované komunikace, posmrtných vzpomínek a reinkarnace, který byl kdy sestaven...“

P.M.H. ATWATER, L.H.D.,
autorka knih *The Big Book of Near-Death Experiences*, *Near-Death Experiences: The Rest of the Story*, *Dying to Know You: Proof of God in Near-Death Experience* a *Children of the Fifth World*

„Nesmrtelná duše zašlapává dogma vědeckého materialismu o smrti coby konci do země takovým způsobem jako žádná jiná kniha.“

JAMES O'DEA,
bývalý ředitel Ústavu noetických věd (Institute of Noetic Sciences, IONS)
a výkonný ředitel nadace Seva

Na pozadí nového vědeckého paradigmatu a spirituality založené na prožitcích se v této knize Ervin Laszlo a Anthony Peake věnují otázce kontinuální přítomnosti vědomí ve vesmíru a toho, zda může vědomí existovat nezávisle na živém organismu. Probírají rychle se množící vědecké důkazy o kontinuitě vědomí, včetně prožitků blízké smrti, posmrtné komunikace, reinkarnace a přijímání neurosenzorických informací ve změněných stavech mysli. Autoři říkají, že díky přetrvání vědomí i po tělesné smrti jsme v podstatě nesmrtelní, že bytí nekončí fyzickou smrtí. Tento postoj je v naprostém souladu s nejmodernějšími vědeckými zjištěními, která naznačují, že věci v naší rovině času a prostoru nejsou ve své podstatě skutečné a že jsou pouhými projevy skryté dimenze, v níž existují ve formě superstrun, informačních polí a energetických matic.

Tím, že Laszlo a Peake dokazují, že je vědomí základním prvkem vesmíru a že je v jeho hlubší, nehmotné sféře nesmrtelné, zároveň odhalují smysl vědomí, kterým je projevovat se prostřednictvím živých bytostí za účelem svého dalšího rozvoje.

ERVIN LASZLO je systémový vědec, integrální teoretik a pianista. Byl dvakrát nominován na Nobelovu cenu míru. Je zakladatelem a předsedou mezinárodního think tanku jménem The Club of Budapest (Budapeštský klub) a také organizace Ervin Laszlo Center for Advanced Study (Centrum Ervina Laszla pro pokročilé studium). Žije v Toskánsku.

ANTHONY PEAKE je spisovatel, výzkumník a autor sedmi knih, včetně *Making Sense of Near-Death Experiences*, která obdržela „čestné uznání“ od Britské lékařské asociace. Žije v Crawley v britském Západním Sussexu.

www.anag.cz

ANAG[®]
ANDRAGOGOS
AGENCY